

“Vivim en un planeta de grassos i famolencs”

Arcadi Oliveres va oferir a Palma una conferència en la qual reflexionà sobre les paradoxals relacions Nord-Sud

Solidaris

Text: **Carolina Ares**

PALMA “Els pirates som nosaltres, no ells”. Trobar algú que parli des d’una perspectiva tan clara, sense embullabsurds ni gust per la política de cabaret, pot resultar relativament complicat.

Arcadi Oliveres (Barcelona, 1945) és economista, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona i president de l’associació Justícia i Pau. El veterà activista participà, dijous a Palma, en una conferència sobre les relacions entre el Nord i el Sud organitzada pel Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació.

Oliveres començà a militar en aquesta entitat l’any 1981, després d’altres experiències relacionades amb l’àmbit dels moviments socials, els drets humans i l’autodeterminació, com ara les organitzacions Cristians pel socialisme, Assemblea de Catalunya i Pax Christi.

Joan Gomis, el seu predecessor, va ser qui, segons explica l’economista, va introduir el tema de les relacions Nord-Sud. Tornant la vista cap enre, no fou fins després de la transició que es començà a prendre consciència de les conseqüències de les desigualtats en el tracte entre els països dels dos hemisferis. “Abans no érem precisament la punta de llança del desenvolupament mundial”, ironitzà l’activista.

Xifres: Arcadi Oliveres articulà la seva exposició arran de diversos informes de les Nacions Unides. Primer punt: l’ONU determina que cada dia moren de fam 60.000 persones en tot el món. “Avui ens trobam commocionats per la tragèdia d’Haití i hi enviam l’ajuda humanitària i els doblers de rigor. No és que l’ajut puntual sigui negatiu, però en tan sols tres dies la fam mata el mateix nombre de persones que el terratrèmol i ningú no se n’escandalitza”, reflexionà el professor.

“El problema no és que no hi hagi recursos per alimentar tota la població mundial: l’error és la distribució. Com deia un amic en el títol d’un llibre seu, vivim en un Planeta de gras-

L’economista Arcadi Oliveres.

sos i famolencs”. S’ha establert una sobirania alimentària, ens explica, i els governs que produeixen quantitats immenses d’un producte, per exemple de cereals, deixen morir de fam els seus ciutadans.

Encara n’hi ha més exemples. El 2008, a Roma, en la Conferència Global de l’Alimentació, la FAO demana a les potències la creació d’un fons d’emergència al qual havien de desviar, els estats que hi participassin, un total de 50.000 milions de dòlars a l’any. No s’arribà a cap

Lamentablement, imatges com aquesta han deixat de causar-nos impressió.

acord. Els executius asseguraren que no podien prescindir d’aquests doblers.

Mesos després, quan es produïa el crac de les hipoteques *subprime* i l’economia mundial queia, arrossegada per aquest i per altres excessos financers, els mateixos estats sí que varen pactar la creació d’un fons per salvar la banca, el qual pujava ni més ni menys que a 2 bilions de dòlars.

Per què? La resposta d’Oliveres és ben clara: “Perquè els governs són els empresaris o són amics dels empresaris”. “Els nostres governants tenen ben clar que no han de mossegar la mà que els dóna de menjar; tant Zapatero com Rajoy van a parar la mà als seus bancs pels calers per fer campanya”, assegura l’economista. Una anècdota és que, repassant l’arxiu fotogràfic, Oliveres hi trobà una escena idíl·lica: els reis d’Espanya celebrant animadament l’aniversari de Sofia amb l’esposa d’Emilio Botín. Sense comentaris.

Cal pensar que la distribució de la riquesa material és una altra de les grans marques que distancien l’anomenat Primer del Tercer Món. Continuem amb les xifres, concretament la llista *Forbes* de les primeres 500 fortunes del món. Només els tres primers noms acumulen els mateixos ingressos que 550 milions de persones a l’Àfrica Negra.

Mirem-ho des del punt de vista del comerç. Un pagès ven el cafè al majorista, que l’exporta augmentant-ne el preu un 1,5 per cent. Quan arriba

a Europa, el tant per cent puja al 2,5. Els cinc compradors “estrella” que es queden amb un 70% del total? Philip Morris, Nestlé, Bimbo, Starbucks i Procter and Gamble.

Un darrer informe. Durant la dictadura de Mobutu Sese Seko al Congo, el governant permeté que 32 companyies transnacionals explotassin els recursos minerals. Les dues primeres tenien noms ben coneguts: Bayer i Samsung.

La situació d’aquests estats, segons explica Oliveres, és ben difícil que canviï, tenint en compte que els ajuts que podem enviar als països no desenvolupats suposen una sisenapart del deute extern que els governants corruptes han acumulat durant anys.

Un altre dels problemes sobre els quals volgué incidir Oliveres fou el tema de les pandèmies i el negoci que suposen. Més dades encara. Al món hi ha 40.000 milions de malalts de sida, un 60% dels quals viuen concentrats a l’Àfrica Negra (24 milions). Dels pacients negres, només un milió en rep un tractament adequat. I aquí hi entren en joc els grans laboratoris i les patents. En teoria, la Llei de patents determina que els creadors tenen completa autonomia de distribució dels seus medicaments durant vint anys. A l’Índia, just eren vuit. Per això, diversos governs de l’Àfrica volgueren negociar la tramesa de medicines a preu de cost. Dos grans laboratoris –un d’alemany i un de britànic– presentaren una querrela davant l’Organització Mundial del Comerç per competència deslleial. Un d’ells és avui el principal venedor del conegut Tamiflu, “remei” per a la grip A.

Finalment, l’economista volgué donar un consell als qui practiquen o defensen les polítiques antimigratòries de tints xenòfobs, amb l’excusa de la crisi. “Espanya es trobava entre els quatre països més envellits i aquest forat de neixements es pal·lià, entre altres contribucions, gràcies a l’arribada de nouvinguts, ja des de final dels 90”. La qüestió és què aporta i què rep avui dia el col·lectiu immigrant? Doncs, aporta sis vegades més en cotitzacions i contribucions a l’IRPF d’allò que reben en beneficis en forma de serveis socials com educació, sanitat...

Es tracta, en definitiva, de reflexions basades en dades ben oficials i ben visibles (l’ONU som tots), però que, sense cap dubte, ocupen pocs titulars. •

MIQUEL ÀNGEL MARIA
www.miquelmaria.cat

Arcadi, no arcàdic

Els discursos alternatius a la globalització neoliberal corren el risc de presentar, darrere l’eslògan ja un pèl gastat “Un altre món és possible”, una col·lecció de somnis i desitjos d’un paradís molt, massa llunyà, i de perdre’s en vagues, sense explicar-nos què podem fer ara i aquí. Res a veure amb el fecund mestratge d’Arcadi Oliveres: sense fer rebaixes ètiques, sense deixar-se emportar per claudicacions disfressades de realisme i lluny de dimitir de la pulsio utòpica, en les seves propostes mai no hi trobareu la promesa –o la reivindicació nostàlgica– d’una Arcàdia feliç. Segurament perquè aquest home, curiosa mescla de savi professor i d’activista contumaç, ja fa

Aquest home, mescla de savi i d’activista, ja sap que els paradisos acaben en expulsió

Quan escoltes Arcadi Oliveres, t’adones que el realisme utòpic és una cosa seriosa

temps que sap que tots els paradisos acaben en expulsió, i en aquests moments de la pel·lícula ja no sembla gaire oportú afegir-hi noves promesses de solucions totals que, indefectiblement, acabaran en noves decepcions.

Quan escoltes Arcadi Oliveres, t’adones que el realisme utòpic pot ser alguna cosa molt més seriosa i interessant que la catequesi liberal amb vernís socialdemòcrata exposada per Anthony Giddens. Amb Oliveres et creus, perquè el creus, que l’afirmació gramsciana de l’optimisme de la voluntat com a antítesi del pessimisme de la raó no és una simple actitud de dignitat, sinó un projecte de vida practicable. •